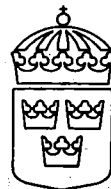

Regeringens skrivelse

1994/95:183

Skr.
1994/95:183

Redogörelse för den svenska
krigsmaterielexporten år 1994

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 30 mars 1995

Ingvar Carlsson

Mats Hellström
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnas en redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten under år 1994.

Innehållsförteckning

Skr. 1994/95:183

Skrivelse

Den svenska krigsmaterielexporten år 1994

Förord	3
1 Lagen om krigsmateriel	3
2 Krigsmaterielinspektionen	4
3 Regeringens riktlinjer för krigsmaterielexport	4
4 Rådgivande nämnden för krigsmaterieexportfrågor	5
5 KMI:s teknisk-vetenskapliga råd	6
6 Information om vapenexportpolitiken	6
7 Krigsmaterielexporten år 1994	6
8 Internationell öppenhet om vapenöverföringar	7
9 Antipersonella landminor	8

Bilaga

1 Allmän bakgrund	10
2 Beviljade utförseltillstånd	10
3 Faktiska leveranser	12
4 Geografisk fördelning	15
5 Upplåtelse av tillverkningsrätt, samarbete m.m.	18
6 Militärt inriktad utbildning	18
7 Redovisning av ägande i utländska rättssubjekt	19
8 De exporterande företagen	19

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 mars 1995	20
--	----

Förord

Den svenska tillverkningen, försäljningen och exporten av krigsmateriel kontrolleras av statsmakterna.

Sedan år 1985 lämnar regeringen årligen till riksdagen en redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten.

1 Lagen om krigsmateriel

Tillverkning och utförsel av krigsmateriel regleras genom lagen (1992:1300) om krigsmateriel och förordningen (1992:1303) om krigsmateriel. Båda författningarna trädde i kraft den 1 januari 1993 och ersatte lagen (1983:1034) om kontroll över tillverkningen av krigsmateriel, m.m. och lagen (1988:588) om förbud mot utförsel av krigsmateriel, m.m. med tillhörande förordningar.

I propositionen 1991/92:174 föreslog regeringen den nya lagstiftningen på grundval av en genomgripande översyn av krigsmaterielexporten. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 1992/93:UU1, rskr. 1992/93:61).

Den nya lagen bygger i allt väsentligt på den tidigare lagstiftningen liksom på tidigare praxis. Den nya lagen innehåller emellertid förenklingar, förtydliganden och moderniseringar av de bestämmelser som gäller för den samlade kontrollen över tillverkning och tillhandahållande av krigsmateriel.

Krigsmaterielagen föreskriver att krigsmateriel inte får tillverkas utan regeringens tillstånd. Även all försvarsindustriell utlandssamverkan förutsätter tillstånd av regeringen. Med utlandssamverkan förstås export eller annat tillhandahållande av krigsmateriel, upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrätter, avtal med någon om att gemensamt med denne eller för hans räkning utveckla krigsmateriel eller metod för framställning av sådan materiel eller om att gemensamt tillverka krigsmateriel med någon i utlandet. Vid prövningar av frågor om ett utlandssamarbete kan medges skall Sveriges försvarspolitiska behov av detta samarbete beaktas. Slutligen krävs regeringens tillstånd, med vissa undantag, för att bedriva militärt inriktad utbildning.

Krigsmateriel indelas enligt den nya lagen i två kategorier. Vapen och stridsammunition har förts till kategorin krigsmateriel för strid, medan icke förstörelsebringande materiel förts till kategorin övrig krigsmateriel. Bestämmelser om vilken materiel som innefattas i de två kategorierna finns i krigsmaterieförordningen.

Krigsmaterielinspektionen (KMI) utövar kontroll över tillverkningen av krigsmateriel. KMI inrättades år 1935 och finns inom Utrikesdepartementets handelsavdelning. KMI är även regeringens beredningsorgan för ärenden som rör export av krigsmateriel.

Beslut i ärenden om tillstånd att föra ut krigsmateriel ur landet fattas av regeringen. Regeringsärendena bereds av KMI i nära samråd med Utrikesdepartementets politiska avdelning, Försvarsdepartementet och i vissa fall Näringsdepartementet. Det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om utförsel av krigsmateriel har bemyndigats att pröva ärenden som inte avser utförsel i större omfattning eller som i övrigt inte är av större vikt.

KMI bereder förutom tillståndsärenden också de underrättelser som tillverkare av krigsmateriel är skyldiga att lämna regeringen senast fyra veckor innan ett anbud lämnas eller ett avtal ingås om export eller annan utlandssamverkan om krigsmateriel. Företagen skall vidare till KMI kvartalsvis redovisa den marknadsföring de bedrivit utomlands. Slutligen skall de krigsmaterielexporterande företagen rapportera om de leveranser som görs. KMI har löpande kontakter med företagen i dessa frågor.

3 Regeringens riktlinjer för krigsmaterielexport

Riktlinjerna understryker den vikt som vid den utrikespolitiska bedömningen av varje utförselärende skall fästas vid respekten för mänskliga rättigheter i mottagarlandet. Hänsyn skall alltid tas till mänskliga rättighetskriteriet även i de fall då det är fråga om utförsel av materiel som i sig inte kan användas för att kränka mänskliga rättigheter.

Breddningen av krigsmaterielbegreppet åtföljdes, som tidigare har nämnts, av en indelning av krigsmateriel i två kategorier för vilka, med hänsyn till materielens karaktär av förstörelsebringande respektive icke förstörelsebringande, uppställts delvis olika riktlinjer för utförsel. För kategorin *krigsmateriel för strid* gäller i stort sett samma riktlinjer som tidigare, dvs. att regeringen *inte* bör ge tillstånd till export till en stat som befinner sig i väpnad konflikt med annan stat, en stat som är invecklad i internationell konflikt som kan befaras leda till väpnad konflikt, en stat som har inre väpnade oroligheter eller en stat där det förekommer omfattande och grova kränkningar av mänskliga rättigheter.

För utförsel av *övrig krigsmateriel*, som i stor utsträckning omfattar nya, tidigare oreglerade produkter, gäller att utförseltillstånd *bör* beviljas till länder som inte befinner sig i väpnad konflikt med någon annan stat, som inte har inre väpnade oroligheter eller där det inte förekommer omfattande och grova kränkningar av mänskliga rättigheter.

De skilda riktlinjerna för krigsmateriel för strid respektive övrig krigsmateriel innebär att en större länderkrets kan komma i fråga som mottagare av övrig krigsmateriel, dvs. icke förstörelsebringande materiel. Genom utvidgningen av krigsmaterielbegreppet synliggörs och redovisas

legitim export som tidigare var oreglerad. Denna export blir nu också föremål för en politisk prövning. Skr. 1994/95:183

Ett övergripande syfte med riktlinjerna är att ge en stabil och generell grund för tillståndsprövningen. Regeringen prövar dock varje utförselärende för sig.

4 Rådgivande nämnden för krigsmaterielexportfrågor

Enligt 10 kap. 6 § regeringsformen skall regeringen i utrikesärenden av större vikt om möjligt överlägga med Utrikesnämnden före avgörandet. Vissa utförselärenden som rör krigsmateriel är av sådan art att överläggning med nämnden är påkallad. Det har ansetts önskvärt att prövningen av även andra enskilda utförselärenden av principiell vikt ges en bredare förankring. Riksdagen beslutade därför år 1984 på grundval av propositionen 1984/85:82 om ökad insyn och samråd i frågor som rör krigsmaterielexport, att en rådgivande nämnd i krigsmaterielfrågor skulle inrättas.

Nämnden består av sex ledamöter tillsatta på parlamentarisk grund och har till uppgift att lämna råd i enskilda krigsmaterielexportfrågor. Nämnden höll år 1994 nio sammanträden. Den sammanträder på kallelse av krigsmaterielinspektören som också leder överläggningarna. Vid nämndens sammanträden medverkar Utrikesdepartementets politiska avdelning med bedömningar av mottagarländer ur riktlinjesynpunkt samt Försvarsdepartementet med bedömningar avseende ärendenas försvarspolitiska betydelse. Inspektören redovisar därefter samrådet för det föredragande statsrådet.

Alla principiellt viktiga ärenden behandlas i rådgivande nämnden vars månatliga sammanträden ger ledamöterna en fortlöpande insyn i regeringens handläggning av krigsmaterielexportärendena. Enhällighet eftersträvas vid bedömningen av utförselärendena i nämnden. Regeringen fäster stor vikt vid nämndens rekommendationer. Har nämnden avstyrkt en utförselansökan eller annan förfrågan blir detta som regel också regeringens beslut. Har nämnden tillstyrkt, vägs detta in i den fortsatta beredningen. Det är regeringen som, efter en totalbedömning av alla för ärendet betydelsfulla omständigheter bär ansvaret för beslut i krigsmaterielärenden. Totalbedömningen görs med utgångspunkt från de grundläggande riktlinjerna och i en restriktiv anda.

Rådgivande nämnden ersätter inte Utrikesnämnden i sådana ärenden som regeringen enligt regeringsformen skall överlägga med Utrikesnämnden om.

legitim export som tidigare var oreglerad. Denna export blir nu också föremål för en politisk prövning. Skr. 1994/95:183

Ett övergripande syfte med riktlinjerna är att ge en stabil och generell grund för tillståndsprövningen. Regeringen prövar dock varje utförelärende för sig.

4 Rådgivande nämnden för krigsmaterielexportfrågor

Enligt 10 kap. 6 § regeringsformen skall regeringen i utrikesärenden av större vikt om möjligt överlägga med Utrikesnämnden före avgörandet. Vissa utförelärenden som rör krigsmateriel är av sådan art att överläggning med nämnden är påkallad. Det har ansetts önskvärt att prövningen av även andra enskilda utförelärenden av principiell vikt ges en bredare förankring. Riksdagen beslutade därför år 1984 på grundval av propositionen 1984/85:82 om ökad insyn och samråd i frågor som rör krigsmaterielexport, att en rådgivande nämnd i krigsmaterielfrågor skulle inrättas.

Nämnden består av sex ledamöter tillsatta på parlamentarisk grund och har till uppgift att lämna råd i enskilda krigsmaterielexportfrågor. Nämnden höll år 1994 nio sammanträden. Den sammanträder på kallelse av krigsmaterielinspektören som också leder överläggningarna. Vid nämndens sammanträden medverkar Utrikesdepartementets politiska avdelning med bedömningar av mottagarländer ur riktlinjesynpunkt samt Försvarsdepartementet med bedömningar avseende ärendenas försvarspolitiska betydelse. Inspektören redovisar därefter samrådet för det föredragande statsrådet.

Alla principiellt viktiga ärenden behandlas i rådgivande nämnden vars månatliga sammanträden ger ledamöterna en fortlöpande insyn i regeringens handläggning av krigsmaterielexportärendena. Enhällighet eftersträvas vid bedömningen av utförelärendena i nämnden. Regeringen fäster stor vikt vid nämndens rekommendationer. Har nämnden avstyrkt en utförelsansökan eller annan förfrågan blir detta som regel också regeringens beslut. Har nämnden tillstyrkt, vägs detta in i den fortsatta beredningen. Det är regeringen som, efter en totalbedömning av alla för ärendet betydelsfulla omständigheter bär ansvaret för beslut i krigsmaterielärenden. Totalbedömningen görs med utgångspunkt från de grundläggande riktlinjerna och i en restriktiv anda.

Rådgivande nämnden ersätter inte Utrikesnämnden i sådana ärenden som regeringen enligt regeringsformen skall överlägga med Utrikesnämnden om.

För att bistå krigsmaterielinspektören med beredningen av ärenden som rör klassificering av krigsmateriel inrättades år 1984 ett särskilt teknisk-vetenskapligt råd med företrädare för institutioner med överblick över teknologins tillämpning på civila respektive militära områden. Under år 1994 höll rådet tre sammanträden.

6 Information om vapenexportpolitiken

KMI:s handbok är till ledning för dem som inom försvarsindustrin och vid statliga myndigheter har befattning med ärenden som rör tillverkning och utförsel av krigsmateriel. Handboken redovisar gällande lagstiftning, regelverk och handlägningsordning för tillståndsärenden.

I en informationsskrift (Sveriges vapenexportpolitik, UD, informerar 1993:4) behandlas vapenexportens roll i den svenska säkerhetspolitiken, den svenska försvarsindustrin, riktlinjerna för utförsel av krigsmateriel samt det internationella samarbetet för att reglera vapenexporten. Skriften ges också ut på engelska, franska, tyska och spanska i syfte att främja kunskapen i andra länder om den svenska politiken på detta område.

7 Krigsmaterielexporten år 1994

Regeringen har varje år sedan 1985 lämnat riksdagen en skrivelse med redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten. Härigenom förses riksdagen med en samlad information om krigsmaterielexporten, samtidigt som underlag ges för en bredare allmän debatt. På grundval av redovisning från de krigsmaterielproducerande företagen har KMI utarbetat en redogörelse för år 1994 (*bilaga*).

I regeringens skrivelse 1993/94:237 med redogörelse för de svenska exportleveranserna för år 1993 framgick att värdet av den nya, utvidgade klassificeringen innebar en statistisk ökning av den svenska exporten med drygt 1 miljard kronor. Jämfört med bestämmelserna i den tidigare lagen minskade dock den jämförbara exporten med 33 procent från år 1992 till 1993.

Utförseln av krigsmateriel under år 1994 ökade med 11,1 procent eller från 2 863 miljoner kronor år 1993 till 3 181 miljoner kronor år 1994. Exporten av krigsmateriel för strid ökade med 10,8 procent eller från 1 216 miljoner kronor år 1993 till 1 347 miljoner kronor år 1994. För övrig krigsmateriel uppgick uppgången i exporten till 11,4 procent motsvarande en ökning från 1 647 miljoner kronor år 1993 till 1 834 miljoner kronor under år 1994. Räknat i fasta priser steg exporten med 7,5 procent år 1994 jämfört med år 1993. För krigsmateriel för strid och för övrig krigsmateriel var motsvarande tal en uppgång med 7,3 resp. 7,6 procent. En enskild affär med Singapore svarade för hela 18,3 procent av

den totala krigsmaterielexporten.

Skr. 1994/95:183

Regeringen har under år 1994 beviljat utförseltillstånd för försäljning av krigsmateriel till ett värde av 4 589 miljoner kronor, varav 2 072 miljoner kronor avser krigsmateriel för strid och 2 517 miljoner kronor övrig krigsmateriel. Värdet av beviljade tillstånd minskade med 24,8 procent år 1994 jämfört med år 1993. För krigsmateriel för strid uppgick motsvarande värde till 2 072 miljoner kronor år 1994, vilket representerar en ökning med 6,7 procent. För övrig krigsmateriel uppgick värdet av beviljade utförseltillstånd till 2 517 miljoner kronor, vilket motsvarar en nedgång med 39,5 procent jämfört med år 1993. Räknat i fasta priser minskade värdet av beviljade tillstånd år 1994 med 27 procent. För krigsmateriel för strid steg motsvarande värde med 3 procent, medan för övrig krigsmateriel noterades en nedgång med 41 procent.

8 Internationell öppenhet om vapenöverföringar

Föreanta Nationernas generalförsamling antog i december 1991 en resolution som anmodar medlemsländerna att till ett register över konventionella vapen redovisa såväl sin import som sin export av tyngre konventionella vapen. Enligt vissa definitioner skall handeln med följande sju vapenkategorier rapporteras: stridsvagnar, pansrade stridsfordon, grovt artilleri, stridsflygplan, attackhelikoptrar, stridsfartyg och robotar/robotlavetter.

Genom redovisningen torde öppenheten i fråga om internationella vapenöverföringar komma att öka i väsentlig grad. I samråd med försvarets myndigheter sammanställer Krigsmaterielinspektionen aktuella uppgifter som i enlighet med den ovannämnda resolutionen överlämnas till FN.

För FN-registrets andra år, 1993, lämnade 86 av FN:s då 184 medlemsländer (jämte observatörslandet Schweiz) uppgifter om sin export och import av de sju kategorierna tyngre vapen.

Det framgår av statistiken att Sverige i endast obetydlig omfattning deltar i världshandeln med aktuella tyngre vapensystem.

**Förenta Nationernas register över konventionella vapen år 1993.
(Uppgifter för 1994 föreligger hösten 1995)**

	Antal registrerade vapenöverföringar kalenderåret 1993	Varav Sverige	
		Export	Import
Stridsvagnar	2 921	0	0
Pansrade stridsfordon	2 060	39 ¹	24 ²
Grovt artilleri	386	0	0
Stridsflygplan	351	0	0
Attackhelikoptrar	117	0	0
Stridsfartyg	31	0	0
Missiler/lavetter	4 506	0	0

Sverige verkar på olika sätt för ökad rapportering till FN-registret och för större öppenhet om vapentransfereringar. I Europeiska organisationens för säkerhet och samarbete (OSSE) säkerhetsforum har de deltagande 53 länderna enats om att iaktta vissa principer vid vapentransfereringar, bl.a. att årligen lämna uppgifter till registret. Samråd om rapporteringen till FN-registret förutses fr.o.m. i år att ske med övriga medlemmar av EU.

Som ett led i vår strävan efter ökad öppenhet på detta område har sedan 1990 regeringens redogörelse till riksdagen över krigsmaterielexporten överlämnats till FN i engelsk översättning. Få andra länder torde redovisa sin vapenexport med motsvarande öppenhet och detaljeringsgrad.

9 Antipersonella landminor

Sverige har under 1994 innehaft ordförandeskapet för förberedelsearbetet inför den planerade översynskonferensen hösten 1995 avseende 1980 års konvention om särskilt inhumana vapen. Inom ramen för detta arbete föreslog Sverige i augusti 1994 att i landmineprotokollet under konventionen införa regler om ett totalförbud för antipersonella landminor.

¹Utförsel av 13 pansarkarossbilar modell kp 42 till vardera Estland, Lettland och Litauen som gåva under det s.k. suveränitetsstödet till dessa länder.

²Införsel från Tyskland av 9 splitterskyddade trupptransportfordon MT-LB som tidigare tillhört DDR och import av 15 hjulgående pansarskyttefordon SISU från Finland för FN-tjänst.

Sverige har inte exporterat några minor av denna typ sedan slutet av 1970-talet. Den sista utförseln skedde till ett annat västeuropeiskt land. Skr. 1994/95:183

I FN:s generalförsamling stod Sverige som medförslagsställare till en resolution i vilken bl.a. vissa staters ensidiga moratorier för export av antipersonella landminor välkomnades, och övriga stater uppmanades att snarast deklarerera sådana moratorier.

Svensk krigsmaterielexport år 1994

1 Allmän bakgrund

Krigsmaterielinspektionen (KMI) följer kontinuerligt marknadsföringen och exporten av krigsmateriel från Sverige. De företag som har tillstånd att bedriva verksamhet på krigsmaterielområdet – för närvarande omkring 185 företag, varav ca 35 är aktiva – är skyldiga att lämna redovisningar i olika hänseenden till KMI. Dessa redovisningar, tillsammans med uppgifter som inspektionen tar fram på annat sätt, analyseras och bearbetas inom KMI. I propositionen 1984/85:82 om ökad insyn och samråd i frågor som rör krigsmaterielexport uttalade regeringen sin avsikt att varje år lämna riksdagen en redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten. Föreliggande redogörelse avser den svenska krigsmaterielexporten år 1994.

2 Beviljade utförseltillstånd

Antalet inkomna utförselärenden har under de senaste åren varierat mellan 1500 och 2300. Den övervägande delen av dessa tillstånd har gällt utförsel av andra anledningar än försäljning, såsom utförsel före eller efter reparation, för demonstration eller för prov. Under år 1993, som var det första år under vilket den nya krigsmateriellagen tillämpades, inkom inledningsvis ett betydande antal ansökningar om utförseltillstånd för försäljning avseende övrig krigsmateriel vilken tidigare inte var tillståndspliktig. Många av dessa tillstånd avser leveranser under flera kalenderår.

Beslut om utförseltillstånd fattas av regeringen. I ärenden som inte avser utförsel i större omfattning eller i övrigt inte är av större vikt får det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om utförsel av krigsmateriel pröva frågan om tillstånd. Som framgår av tabell 1 fattades år 1994 regeringsbeslut i utförselärenden som sammantaget motsvarar 96 % av det totala värdet av givna tillstånd.

Tabell 1. Beviljade utförseltillstånd för försäljning under åren 1987-1994 jämte antalet regeringsbeslut och dessas värde av det sammanlagda värdet av givna tillstånd.

Skr. 1994/95:183
Bilaga

År	Värde mkr i löpande priser	Härav regeringsbeslut		
		mkr	% av värdet	Antal
1987	5 383	5 320	99	285
1988	6 405	6 333	99	380
1989	7 247	7 100	98	312
1990	2 980	2 912	98	328
1991	2 559	2 511	98	350
1992	3 360	3 287	98	241
1993	6 105	5 916	97	368
1994	4 589	4 415	96	260

Av tabell 2 nedan framgår det sammantagna värdet av beviljade utförseltillstånd beräknat i fasta priser.

Tabell 2. Beviljade utförseltillstånd för försäljning åren 1987-1994 i löpande priser och i 1968 års prisnivå¹ jämte den procentuella volymändringen.

År	Värde i löpande priser mkr			Värde i fasta priser mkr			Ändring i fasta priser i % jäm- fört med före- gående år		
1987	5 383			1 194			+ 22		
1988	6 405			1 366			+ 14		
1989	7 247			1 455			+ 6		
1990	2 980			578			- 60		
1991	2 559			478			- 17		
1992	3 360			628			+ 31		
	<i>Summa</i>	<i>KS</i>	<i>ÖK</i>	<i>Summa</i>	<i>KS</i>	<i>ÖK</i>	<i>Summa</i>	<i>KS</i>	<i>ÖK</i>
1993	6 105	1 942	4 162	1 030	328	702	-	-	-
1994	4 589	2 072	2 517	749	338	411	-27	+3	-41
	(-24,8%) (+6,7%) (-39,5%)								

¹Vid prisomräkningen har SCB:s exportprisindex för verkstadsprodukter använts.

3 Faktiska leveranser

Skr. 1994/95:183
Bilaga

KMI:s utförelsestatistik grundar sig på uppgifter om värdet av levererad materiel som redovisas av exportföretagen.

Tabell 3 visar värdet av svensk krigsmaterielexport under den senaste tioårsperioden såväl i löpande priser som i 1968 års prisnivå. Av tabellen framgår även krigsmaterielens andel av Sveriges totala varuexport.

Under år 1994 utfördes krigsmateriel för strid till ett värde av 1 347 miljoner kronor och övrig krigsmateriel för 1 834 miljoner kronor, dvs. tillsammans 3 181 miljoner kronor. Jämfört med år 1993 ökade exporten av krigsmateriel under år 1994 med 11,1 %. För krigsmateriel för strid uppgick motsvarande tal till + 10,8 % och för övrig krigsmateriel till + 11,4 %.

Tabell 3. Värdet av svensk krigsmaterielexport under åren 1985-1994 i löpande priser och 1968 års prisnivå², m.m.

År	Sveriges	Krigsmaterielexport					
	totala	löpande		andel av	fasta	ändring	
	varuexport (löp.priser)	priser		varuexp.	priser	i fasta priser	
	mkr	mkr		%	mkr	%	
1985	259 985	2 137		0,82	511	- 7,8	
1986	265 100	3 243		1,22	746	+46,0	
1987	281 433	4 427		1,57	981	+31,5	
1988	304 782	6 155		2,02	1 313	+34,0	
1989	332 580	6 005		1,81	1 206	- 8,1	
1990	339 850	3 327		0,98	645	- 46,5	
1991	332 779	2 705		0,81	505	- 21,7	
1992	326 031	2 753		0,84	514	+ 1,8	
		<u>Summa KS</u>	<u>ÖK</u>				
1993	388 290 ³	2 863	1 216	1 647	0,74	483	-
Jämförelsevärde 1993		1 850			0,47	313	-33
1994	471 217 ⁴	3 181	1 347	1 834	0,68	519	+7,5
		(+11,1%)	(+10,8%)	(+11,4%)			

JMFR 94
336
(313 · 1,075)

²Vid prisomräkningen har SCB:s exportprisindex för verkstadsprodukter använts.

³Uppgiften om Sveriges totala varuexport för år 1993 har i årets sammanställning korrigerats jämfört med motsvarande uppgift i regeringens skrivelse 1993/94:237 om krigsmaterielexporten år 1993. Korrigeringen innebär ingen ändring av uppgiften om krigsmaterielexportens andel härav.

⁴Preliminär uppgift för varuexporten under år 1994.

Krigsmaterielexporten utgjorde år 1993 ca 0,74 % av Sveriges totala varuexport. Motsvarande andelar för krigsmateriel för strid utgjorde 0,31 % och för övrig krigsmateriel 0,42 %. Denna andel sjönk under år 1994 till ca 0,68 %, varav 0,29 % utgjorde krigsmateriel för strid och 0,39 % övrig krigsmateriel.

Den här redovisade utförselstatistiken, baserad på företagens leveransdeklarationer till KMI, är den enda som på ett korrekt sätt anknyter till krigsmateriellagstiftningen. I den allmänna utrikeshandelstatistiken, som grundas på tullmyndigheternas uppgifter till Statistiska centralbyrån, särskiljs inte krigsmateriel från civila produkter annat än på några snävt avgränsade områden.

Förändringar från ett år till ett annat ger inte underlag för några mer långsiktiga bedömningar av utvecklingstendenser. En avsevärd minskning av exporten, såväl nominellt som i fasta priser, inträffade emellertid under åren 1990-93, med en mindre uppgång under 1994.

En jämförelse av tabellerna 1, 2 och 3 ovan visar, att det sammantagna värdet av beviljade utförseltillstånd under ett år kan skilja sig avsevärt från värdet av faktiska leveranser under samma år. Detta beror på att givna utförseltillstånd ofta avser utförsel som sträcker sig över flera kalenderår, liksom på att tillstånd i några fall ej utnyttjas helt. Den minskning av beviljade utförseltillstånd som registrerats för år 1994 torde i linje med detta förhållande återspeglas i kommande års utförselstatistik.

**Tabell 4. Värdet av svensk krigsmaterielexport i miljoner kronor
1993-1994 fördelat på krigsmaterielförteckningens huvudområden**

Skr. 1994/95:183
Bilaga

		1994	1993
<i>Krigsmateriel för strid</i>			
KS1	Finkalibriga eldrörsvapen	0	0
KS2	Kanoner, pansarvärnsvapen	61	53
KS3	Ammunition	129	126
KS4	Robotar, raketer, torpeder, bomber	382	399
KS5	Eldledningsutrustning	119	535
KS6	ABC-stridsmedel	0	0
KS7	Krut och sprängämnen	76	74
KS8	Krigsfartyg	581	29
KS9	Stridsflygplan	0	0
KS10	Stridsfordon	0	0
KS11	Riktade energivapen	0	0
SUMMA		1 347	1 216

Övrig krigsmateriel

ÖK21	Finkalibriga, eldrörsvapen, delar m.m.	1	1
ÖK22	Kanoner, pansarvärnsvapen delar m.m.	69	97
ÖK23	Övningsammunition m.m.	157	161
ÖK24	Övningsraketer, röjningsutrustning m.m.	52	81
ÖK25	Spanings- och mätutrustning m.m.	680	457
ÖK26	Skyddsmateriel m.m.	8	0
ÖK27	Krut- och sprängämneskomponenter	1	0
ÖK28	Fartyg för bevakning m.m.	27	88
ÖK29	Flygplan utformade för militärt bruk m.m.	151	137
ÖK30	Fordon utformade för militärt bruk m.m.	328	506
ÖK31	Riktade energivapen	0	0
ÖK32	Fortifikationer	0	0
ÖK33	Elektronisk utrustning för militärt bruk	33	14
ÖK34	Fotografisk och elektrooptisk utrustning	5	2
ÖK35	Övningsmedel	245	92
ÖK36	Tillverkningsutrustning	69	10
ÖK37	Programvara	7	0
SUMMA		1 834	1 647

Till den redovisning av exporten 1994 som framgår av tabell 4 kan följande kommentarer göras beträffande vissa produktområden. Inom grupperna ÖK21, KS2, ÖK22, KS3 och ÖK23 har utförseln till ca 50 % av värdet avsett pansarvärnsvapen med ammunition och återstoden luftvärnskanoner med ammunition i första hand för fartygsbeväpning.

Inom grupperna KS4 och ÖK24 har över 80 % avsett pansarvärns- och luftvärnsrobotsystem.

Inom grupperna KS5 och ÖK25 har utförseln varit fördelad med 50 % på sikten för robotar och eldledningsystem för fartyg och med 50 % på spaningssystem och komponenter. En stor del av de senare produkterna utgjorde före år 1993 ej krigsmateriel.

Inom gruppen ÖK30 utgjordes utförseln huvudsakligen av fordon som före år 1993 ej klassificerades som krigsmateriel.

Skr. 1994/95:183

Bilaga

4 Geografisk fördelning

Den i föregående tabell redovisade totala omfattningen av krigsmaterielexporten och dess uppdelning på olika huvudområden kompletteras i följande sammanställningar av en redovisning av exportens fördelning på dels skilda regioner, dels skilda länder.

Den regionala sammanställningen ger vid handen att Norden och övriga Västeuropas andel av den svenska krigsmaterielexporten visat en ökande tendens. Västeuropa mottog år 1994 ca 42 % av den svenska krigsmaterielexporten.

Tabell 5. Krigsmaterielexportens fördelning på regioner i procent av värdet under åren 1990-1994

	1990	1991	1992	1993			1994		
	Summa			KS	ÖK	Summa	KS	ÖK	
Norden	27	46	45	35	34	36	18	10	24
Övriga									
Västeuropa	25	35	23	31	44	21	24	23	25
Central- och									
Östeuropa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nordamerika	8	12	9	9	6	11	13	13	12
Latinamerika	1	0	1	1	3	0	1	1	1
Australien och									
Nya Zeeland	1	0	17	9	12	7	6	2	9
Asien	37	6	5	14	0	24	38	51	28
Afrika	1	0	0	0	0	1	1	1	1
Antal länder	33	36	40	44			46		

I det följande redovisas krigsmaterielexporten fördelad på mottagarländer. I tabell 6 har medtagits alla länder till vilka utförseln av krigsmateriel har överstigit 1 miljon kronor under något av åren 1992-1994. Under 1994 omfattade svenska tillverkares krigsmaterielexport leveranser till 46 länder. Till 14 av dessa understeg exportvärdet 1 miljon kronor. Tillstånd har vidare meddelats utförsel av jakt- och sportskyttemateriel till 22 länder, nämligen: Amerikas Förenta Stater, Australien, Belgien, Canada,

Danmark, Estland, Etiopien, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Japan, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Polen Schweiz, Spanien, Storbritannien, Tanzania, Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike. Skr. 1994/95:183
Bilaga

Sammanfattningsvis kan konstateras att exportmönstret har förskjutits så att OECD-länderna, dvs. i huvudsak Norden, övriga Västeuropa, Nordamerika och Australien, kommit att utgöra de helt dominerande mottagarna av svensk krigsmateriel, under år 1994 motsvarande ca 61 % av utförseln. Asiens andel av exporten ökade samtidigt kraftigt från 14 % år 1993 till 38 % år 1994.

Tabell 6. Exporten av krigsmateriel i miljoner kronor år 1992-1994 fördelad på länder

Skr. 1994/95:183
Bilaga

	1994			1993			1992 ⁵
	KS	ÖK	Summa	KS	ÖK	Summa	
Amerikas Förenta							
Stater	94,5	134,1	228,6	37,9	114,2	152,1	169,6
Australien	23,0	165,8	188,8	143,1	117,8	260,9	473,4
Bahrain	-	3,0	3,0	-	3,1	3,1	-
Belgien	38,6	4,3	42,9	160,2	5,4	165,5	94,4
Brasilien	6,8	4,8	11,6	23,3	4,4	27,6	9,6
Canada	87,6	77,2	164,8	37,9	63,7	101,6	67,0
Danmark	11,5	45,7	57,2	32,9	71,2	104,1	123,2
Finland	2,8	58,3	61,1	52,0	111,8	163,8	523,5
Frankrike	0,6	42,6	43,2	1,6	24,6	26,2	11,1
Förenade							
Arabemiraten	-	15,5	15,5	-	0,2	0,2	-
Indien	-	158,4	158,4	-	42,2	42,2	6,1
Indonesien	11,7	0,8	12,5	-	0,6	0,6	4,0
Irland	-	0,5	0,5	-	2,7	2,7	0,1
Italien	1,6	2,6	4,2	9,9	5,1	15,1	7,8
Japan	-	18,7	18,7	0,4	15,3	15,7	26,4
Kina	-	-	-	-	4,2	4,2	-
Republiken Korea	-	5,4	5,4	-	1,7	1,7	-
Kuwait	-	8,0	8,0	-	31,9	31,9	-
Malaysia	33,3	90,5	123,8	-	48,1	48,1	64,9
Mexico	-	2,0	2,0	-	1,5	1,5	0,1
Nederländerna	1,3	12,0	13,3	0,1	32,7	32,8	132,9
Norge	113,5	349,0	462,5	334,9	409,3	744,3	589,5
Nya Zeeland	0,0	6,7	6,7	-	0,6	0,6	0,1
Oman	-	2,2	2,2	-	1,7	1,7	-
Pakistan	57,1	0,9	58,0	-	28,8	28,2	2,8
Ryssland	-	-	-	-	3,5	3,5	-
Schweiz	40,0	15,0	55,1	67,4	70,0	137,5	9,0
Singapore	580,6	155,2	735,8	3,7	139,1	142,8	21,4
Spanien	0,0	2,5	2,5	-	3,9	3,9	2,4
Storbritannien	2,1	226,1	228,2	6,8	116,9	123,7	51,3
Thailand	-	53,8	53,8	-	75,6	75,6	0,1
Tunisien	8,9	11,0	19,9	-	9,6	9,6	11,9
Turkiet	-	-	-	0,1	-	0,1	1,9
Förbundsrepubliken							
Tyskland	4,5	72,2	76,7	51,9	48,5	100,4	37,9
Uruguay	-	2,0	2,0	8,6	-	8,6	11,0
Österrike	226,9	84,7	311,6	243,4	35,2	278,5	299,7
Övriga länder	-	1,6 ⁶	1,6	0,3 ⁷	1,5 ⁸	1,8	2,2 ⁹
Förenta Nationerna ¹⁰	-	-	0,7	0,7	-	-	--
Summa	1 347	1 834	3 181	1 216	1 647	2 863	2 755

Under år 1994 har fem tillstånd lämnats för upplåtelse av tillverkningsrätt utom riket. De har avsett tillverkning i Canada, Malaysia, Norge (två tillstånd) och Storbritannien. Fem samarbetsavtal har granskats och godkänts avseende gemensam utveckling eller produktion med följande länder, nämligen Amerikas Förenta Stater, Frankrike, Indien och Storbritannien (två tillstånd).

Prövningen av ärenden rörande upplåtelse av tillverkningsrätt och samarbete med utländsk part sker, oavsett materieltyp, med de strängare kriterier som gäller för export av krigsmateriel för strid, eftersom sådant samarbete i regel medför en långsiktigare bindning än regelrätt export. Sådana avtals omfattning, deras utsträckning i tiden, reexportklausuler, m.m. granskas därvid i detalj.

Regeringen har med stöd av krigsmateriellagen föreskrivit en skyldighet för den som har upplåtit tillverkningsrätt avseende krigsmateriel till någon i utlandet eller som ingått avtal om samarbete med någon i utlandet att årligen redovisa huruvida avtalen fortfarande är i kraft, om tillverkning eller annat samarbete enligt sådant avtal alljämt förekommer samt hur samarbetet bedrivs.

För år 1994 gäller att 16 företag redovisat sammanlagt 162 gällande licensupplåtelser och samarbetsavtal i 23 länder.

Militärt inriktad utbildning

Militärt inriktad utbildning av utländsk medborgare får enligt krigsmateriellagen inte, med vissa undantag, bedrivas inom eller utom landet utan regeringens tillstånd.

Under år 1994 har inget sådant tillstånd lämnats.

⁵Avser utförelse av krigsmateriel enligt då gällande krigsmaterielförteckning.

⁶Andorra, Argentina, Bangladesh, Estland, Grekland, Island Mauritius, Namibia, Nya Kaledonien, Polen, Saudiarabien och Ungern.

⁷Polen.

⁸Andorra, Botswana, Ghana, Island, Portugal, Saudiarabien och Ungern.

⁹Andorra, Argentina, Grekland, Hongkong, Island, Mauritius, Namibia, Nepal, Portugal, Tjeckoslovakien, Ungern och Venezuela.

¹⁰Ny mottagare.

7 Redovisning av ägande i utländska rättssubjekt

Skr. 1994/95:183
Bilaga

Enligt krigsmateriellagen skall företag som har tillstånd att tillverka eller tillhandahålla krigsmateriel årligen redovisa uppgifter om ägande i utländska rättssubjekt som bedriver utveckling, tillverkning, marknadsföring eller försäljning av krigsmateriel.

För år 1994 gäller att sex företag redovisat ägande i 22 utländska rättssubjekt i 12 länder.

8 De exporterande företagen

186 företag har tillstånd att tillverka krigsmateriel varav ca 35 exporterade sådan materiel under år 1994.

Det främsta exportföretaget under år 1994 var Bofors AB som svarade för ca 779 miljoner kronor, eller 24,5 % av krigsmaterielexporten. Bofors AB är sedan februari 1992 ett helägt dotterbolag till Celsius Industrier AB. Härutöver exporterade sex företag för mer än 100 miljoner kronor, nämligen CelsiusTech Systems AB, Ericsson Microwave Systems AB¹¹, Hägglunds Vehicle AB, Karlskronavarvet AB, Saab Training Systems AB och Scania CV AB.

Fem företag, nämligen Bofors Explosives AB, Kockums Submarine AB, Norma Precision AB, Saab Instruments AB och Volvo Aero AB, exporterade vardera för mellan 50 och 100 miljoner kronor.

Åtta företag exporterade för mellan 10 och 50 miljoner kronor. Dessa var Bofors Carl Gustaf AB, Bofors LIAB AB, Bofors Underwater Systems AB, CelsiusTech Electronics AB, FFV Aerotech AB, FMV, Saab Missiles AB och Saab-Scania AB.

Övriga företag med en export överstigande 1 miljon kronor var Bofors SA Marine AB, Ericsson Components AB, Flodins Filter AB och Åkers Krutburk Protection AB.

Tillsammans svarade dessa 24 företag för nästan 100 % av den svenska krigsmaterielexporten under år 1994.

¹¹F.d. Ericsson Radar Electronics AB.

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 mars 1995

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sahlin, Hjelm-Wallén, Peterson, Hellström, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusmann, Nygren, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Hellström

Regeringen beslutar skrivelse 1994/95:183 Redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten år 1994.